

آبونه سر اُطْبِي

مالک عثمانیه ده سنده (۹۵) ، الی
آیلگی (۳۵) غروشد.

مالک اجنبیه ده سنده (۱۷) ، الی
آیلگی (۹) فر نقدر.

اداره هناء

باب خانی خاده سنه ورخان بله خاننده
نوسرو ۲۳—۲۶

امهظارات

آبونه بدلی پشیده ر.

§

سلکه موافق آثار مع المتنویه قبول
اولنور . درج ایدیمهین یازیلر
اعاده اولوگار .

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

دینی، علمی، ادبی، سیاسی هفتہ‌لیق جموعه اسلامیه در

والله یهدی من یشاء الى صراط مستقیم

صاحب دربار مسئول : ع. اشرف ادیب

ربيع الاول ۱۳۲۸ ۱۴ شباط ۲۱ عدد ۵۱ - ۲ - ۹

اسلامده فن فلسفه

پژوهی عصر هجریه مصر
ابن هیثم

ابن هیثم فنون فلسفیه‌ی ریاضیات، حکمیات (فیزیک) والهیاء (متافیزیک) تقسیم ایتمش، مؤلفاً بی‌فلره حصر و تخصیص ایلشدر. ابن هیثم «کتاب فی تقویم الصناعة الطیبه» ترجمه دیدورکه: (اسامیسنی بو کتابه درج ایتمش اولدیغ آثاردن بشقه داهما برچوق رسائل و کتاب تأثیف ایتمد. داهما زیاده ده تأثیف ایده بیلیردم. فقط، بروقتلر در عهده ایتمش اولدیغ آغیر و ظائف، داهما صوکرده محبور اولدیغ او زون سیاحت کتاب تأثیفه مساعد وقت برآقدي. عمرم کفايت ایدرسه فنون ریاضیه، طبیعیه و حکمیه داڑ داهما برچوق آثار تأثیفه چالیشه جغم . [**]

بو کتابلرک تأثیفندن مقصد، ارباب فن و حکمت آرمه‌سنده برخاطره برآقدهن باشقه رشی دلار. چونکه ارباب علم و تأثیف، نشریات علمیه‌لریله برحیات جا دانی قازانیلر. مادة وفات ایتسه لریله اثرلری ناملرینی السننه اخلاقوفه مؤندا یاشاتیرلر. حالبوکه: جاھل اولدیکی کوندن اعتباراً نسیان ابدی به محاکوم اولور، فی الحقيقة ابن هیثم، جهان معرفته، فنون شتی به عائد برکتبخانه عرفان برآقره رق نامنی ابدیا یاشانمغه موفق اولشدر.

تأثیف ایدیکی کتابلرک یانکز اسم و عنوانلرینک تدقیقی، مؤلفک فضای فضل و عرفانیک درجه و سعی حقنده بزه بر فکر ویره بیلیر. ینه بواسامینک تدقیقی، سکز عصر اول عالم اسلامده فن و فلسفه‌نک درجه ترقیاتیه بو کونکی درکه اضمحلالی آرمه‌سنده برمقایسه یا بمقایسه تذکر ایلیکی دلک زنکین برموضوع تشکیل ایدر.

السان برکره بو اسلامک دلالت ایدیکی مباحث عالیه و فنون متوعی، برکره ده الیوم عالم اسلامی باشدن باشه قابلیان کابوس جهالتک درجه کثافتی دوشوندیکه؛ نسیدهای قلبدن قوپان اشکابه خونینی ممکن دکل ضبطه موفق اوله میور! ...

کتاب الحکماء ابن هیثم آلتیش قدر اثربی تعداد ایتمکده ایسدهه این ابی اصیعه کتاب الحکماء مندرج اولیان داهما برچوق اسامی کتب قید ایتمش وابن هیثم قید اولانلردن بشقه برطاقم اثرلری داهما اولدیفی اخطار ایدیکی ده اونو تمامشدر.

ابن هیثم تأثیفه موفق اولدینی آثاردن بعضیلرینک اسامیسنی بروجه آتی درج ایدیبورز:

۱ شرح اصول اقلیدس
۲ تقدیم اصول اقلیدس واپلئونیوس (apollonius)

[*] ابن هیثم بوسطرلری بھرتک ۱۷ نجی سنه‌سنده یازمش و فی الحقیقہ سوبلدیکی وجهمه بو تاریخندن صوکرده متعدد آثار داهما تأثیف ایتمکه موفق اولشدر.

ترجم احوال مؤلفلرینک بیاناتنه نظرآ مغارالیه تاریخ وفاتنه تصادف ایدن بھرتک ۴۳۰ نجی سنه‌سنده قدر نشر و تأثیفه دوام ایلشدر.

قالدی که دنیایی! معروف کرخیه اخوان‌سندن بری: « یا با محفوظ! سفی بود رجه عبادته سوق ایدن شی نه در؟ » دیه صورمش. او سکوت ایتمش. او ذات نه اصرار ایده رک صورمش: « ذکر موئی؟ - موت دیدیکک نه درکه؟! - قبر و برخ ذکری؟ - قبر دیدیکک نه درکه؟! - جهنم قورقوسیله جنت امیدی؟ - بود دیدیکک نه ایش؟ بوصایدیگل شیلرک کافه‌سی ید قدرتنه اولان ملک قادر اویله بر ذات اجل واعلاذر که اکر او نی‌سورسه شو دیدکلارینک هیمنی - کا اونو: ورر. کندیسیله آرده کنده برمعرفت، بربیلکی، بربایشمه اولور، بونلرک هیمندند سفی قورتاریر. » جوابی ورمش.

انسانلرک وحیه ایمان ایتمه‌دن، بالکبز «وظیفه‌یی وظیفه اولدینی ایچون ایها» نظریه اخلاقیه‌سی عشقیله بوراده‌یه قدر تهذیب نفسه مقتدر اولوب اوله. میه جقلرینی مناقشه ایمکسزین بولک عالم اسلامده امثالی تعداد ایله بتیره میه جکمی سویلیه بیلیرز. ایشك اک مهم جهتی ایشارک بو دورلو سنده احرار شان و شرف، ایهای بیک نام ایمک غایب‌سی بیله یوقدر. زیرا مسلمانلرک مقتدا بهی اولان حضرت رسول (صلی الله عليه وسلم) اخلاصی امر ایتمش و: « یا ایها النس اخلاصوا اعمالکم لله فان الله لا یقبل من الاعمال الا ما خلص له = ای ناس! اعمالک زلک لوجه الله اولماسته، اوکا باشقه هیچ بربنیت قاریش‌هایمنه دقت ایدیکن. زیرا الله تعالی اعمال ایچنده خالص اوله‌رق کندی رضایی ایچون یا پلش اولانلرندن باشقه‌سی قبول ایمز. » و « ان الله لا یقبل من العمل الا ما كان له خالصاً و ابتنی به وجهه = جناب الله عملک بالکز خالص اولادی و وجه ذو الجلالی طلب ایدیله‌رک یا پیلانی قبول ایدر. » بوبور مشدر.

بو سیدین طولاً بیدر که اعمال صاحه‌نک خفی اولانی آچیق اولانه ترجیح ایدیله کلشدر. زیرا عمل سر، ریا و تصنعدن آزاده اوله بیلیر. و درجه کمال خالصیته دها یاقین اولور. صاغ الک و بردیکن‌دن صول الک خبردار اولماسته‌کی ذوق و جدانی لذتی بیلمین شرقی یوقدر دیه بیلیرز. تنه کیم قرآن کریمه: « ان تبدوا الصدقات فعمما هی وان تخموها و تؤتواها المقراء فهو خیر لكم = اکر صدقانی آچیقلار. - کز به اعلی! اکر کیزله‌یوب ده فقرایه ویریسه کز سزک ایچون دها خیریدر. سورة بقره آیت ۱۷۳ دیه وارد اولمشدر. کدک اخلاصک اک برنجی علامتی سر و علایتک بر اولماسیدر دنیلمشدر. تنه کیم حدیث شریفده: « تمام البر ان تعامل في السر عمل العلانية = برک تمام اولماسی آچیقده کی عملکی کیزلى ده یا مقاوگه وابسته‌در. » دیکر بر حدیث شریفده « من احسن فيما بينه وبين الله كفاه الله ما يائمه و بين الناس ومن اصلاح سريرته احسن الله علایتیه = هر کیم کندیسی ایله الله آرمه‌سنده کی حالی یعنی کیزلى عملارینی دوزنیتیسه الله تعالی ده او کیمسه ایله خنق آرمه‌سنده کی معامله‌دن یعنی آچیق عمللرندن متولد فنالله محل برآفاز. هر کیم باطنی، سرینی اصلاح ایدرسه جناب حق ظاهربی، علایتی کورال‌سیدیر. » بیورلشدر. احمد نیم

٣	شرح المحيطي وتلخيصه
٤	الجامع في اصول الحساب
٥	كتاب علم المناظر من كتابي اقليدس وبطلميوس (Book of Optics)
٦	كتاب في تحليل المسائل الهندسية
٧	كتاب في تحليل المسائل العددية بجهة الجبر والمقابلة
٨	كتاب في تحليل المسائل الهندسية والعددية
٩	كتاب في المساحة على جهة الاصول
١٠	كتاب في حساب المعاملات
١١	تلخيص مقالات ابونيوس في قطوع المخروطات
١٢	الحسابات الهندسية
١٣	مقالة في استخراج السمت الفبدة
١٤	رسالة الى بعض الرؤسا في الحث على عمل الرصد النجومى
١٥	مجموعة مسائل هندسية وعددية
١٦	كتاب في آلات الظل
١٧	مقالة في استخراج ما بين البلدين في البعد بجهة الامور الهندسية
١٨	مدخل في علم العدد
١٩	مقالة في الرصدات الهيئة
٢٠	رسالة في برهان الشكل الذى قدمه آرشنيد فى قسمة الزاوية ثلاثة اقسام
٢١	رسالة في اجوبة المسائل النظرية
٢٢	كتاب في التركيب والتحليل العددية للطلابين
٢٣	خلاصة من كتاب ابراهيم بن ثفنا
٢٤	مقالة في حل الاقسام المظلمة من كتاب اقليدس
٢٥	تلخيص مدخل فرفوريوس (Elements) وكتب ارسسطو طاليس
٢٦	الاربعة المنطقية
٢٧	رسالة في مقايمه العالم الاكبر والصغر
٢٨	كتاب في السياسات
٢٩	مقالة في مشاكلة العالم الجزئي وهو الانسان
٣٠	مقالة في العالم من جهة مبدئه وطبيعته وكماله
٣١	مقالة في البادى وال موجودات
٣٢	مقالة في هيبة العالم
٣٣	مقالة في الجواب على اعتراضات يحيى (Zan) غراماطيقوس لارسطو طاليس في حق النساء والعالم
٣٤	مقالة في الجواب لابي الحسن على بن العباس على افكار الراصدين
٣٥	تلخيص كتاب النفس لارسطو طاليس
٣٦	مقالة في بطلان مايراه المتكلمون من الله لم ينزل غير قادر ثم فعل
٣٧	رسالة في تفضيل الاهواز على بغداد من جهة الامور الطبيعية
٣٨	مقالة في الجواب على اعتراضات ابي الهشيم لكتاب ارسسطو طاليس في العالم وفي النساء
٣٩	مقالة في ان جهة ادراك الحقائق جهة واحدة
٤٠	مقالة في طبيعتى الالم والذلة
٤١	كتاب في تثبت احكام النجوم بجهة البرهان
٤٢	رسالة في الاعمال والاجال الكونية
٤٣	رسالة في طبيعة العقل
٤٤	رسالة في طبيعة الالذات الثلاث
٤٥	رسالة في اثبات الحلقة
٤٦	كتاب في صناعة الكتابة على اوضاع الاوائل واصولهم
٤٧	مقالة في ان فاعل هذا العالم اىما يعرف ذاته من جهة فعله
٤٨	رسالة في تلخيص جواهر النفس الكلية
٤٩	مقالة في تحقيق رأى ارسسطو طاليس ان القوة المدببة هل من بدن الانسان في القلب منه

(Roger Bacon) ، كتاب المناظر دور و دوافع تدقيق ايمش اولديغندن، مؤلفته فارشی حرمت و تقدير ايشارندن كندیني آله میور. بافونک (Bacon) معاصر لزندن بولونیالی ویتللو (Vitello) نام ذاتك (Le crépuscule) عنوانی اثر مشهوری ابن هیشمک كتابندن استفاده ایده رک یازمش اولدی آوروپالی تاریخ فسون مؤللمیزک تحت اعترافنده در .

ابن هیشمک كتاب المناظر ؛ اون التجی عصر میلادیده ؛ راموس (Ramus) و ریسنر (Risner) نامنده ایکی ذات طرفدن طبع و تمثیل ایدلشیدی . موسیو مونتوقلا (Montucla) و موسیو برسون (Brisson) ابن هیشمک بوكتابندن بحث ایدر کن دیبورلک (مبحث ضیانک انکاس و انکسار کبی مباحثت اساسیمنی اک اول کشف واپساح ایمک شرف و بتلایه دکل ، تبحیرین ریاضیون اسلامیه دن ابن هیشمی عالدر . ویتللو کندیسندن ایکی عصر اول کلشن اولان بر اسلام مؤلفنک (ابن هیشمک) ازینی آوروپا لسانه نقل واپساح ایمکدن باشنه برشی یاپمامشد .

آوروپالی حقیقت پرست مؤلفردن هان کافه سی ابن هیشمک بو ازینی لایق اولدینی درجه ده تقدير و تجیلندن کندیلیزی آله میورل .

موسیو شاسل (Chasles) تاریخ ترقیات فیه دن بحث ایدر کن دیبورلک : (مبحث ضیایه دائز علمای اسلامیه دن پک چوق ذوات تبعیات و تدقیقات عمیقه ده بولنسلر ، بو مبحثه دائز چوق اثرلر تأییف ایتمشلدر . بونلر میاننده الخازن (ابن الهیثم) اک مشهور والک همتاز اعظم دندور . نظر تدقیق مزدن سچن اثری مؤلفنک علم هندسه و ریاضیات ده ید طولی صاحبی اولدینی اثبات ایدیشور . بوكتابده اک زیاده نظر حیرتی جلب ایدن جهت ، راصدک کوزیله ، رؤیت ایدلین شیئک موقعی معلوم اولدینه کوره کروی بر آینه ده نقطه انکاس ک تعیینی مسئله سنک الخازن طرفدن حل ایدیله بیلمنش اولمسیدر . چونکه لدی التحلیل بومسئله دردنجی درجه دن بزمادله نک حلنه توقف ایدر . دیمک که داهما او وقتله ریاضیون اسلامیه علم جبر و هندسه ده پک ایلر کیتمشلر دی . الخازنک بو اثری علم اسلام ایچون شرف بخش بر آبدة فیه در . بز غربلیلر ایچونده مبحث ضیا حقنده کی وقوف و معلو . مائیزک اک قدیم بر منبع اساسیسی دیمکدر . (مشهور ویتللو (Le Crépuscule) عنوانی کتابی تأییف ایمک ایچون الخازنک بو ازرنندن پک چوق استفاده ایتمشد .

الخازن یعنی ابن هیشمک مبحث ضیاده کی کشفیات و تدقیقاته دائز داهما اول [*] اوزون اوزادی به معلومات ویرمش ، (كتاب المناظر) کی محتویاتندن لزومی درجه سنه بحث ایمک اولدینه بیلمند بوراده تکرار ایضاخات اعطانه حاجت کورمیورز . ابن هیثم ایلک دفعه اوله رق قواعد هندسیه بی فیاسات منطقیه بیه تطبیق ایمک اصولی اختراع ایلشدر . اثرلرندن اصول هندسیه و عددیه بی جمع ایده رک بر طاقم اثراخات ایمک اولدینی [*] صراط مستقیم ۱۶۱ و ۱۶۲ نوصولی سخه لرینه مراجعت .

- ١٠١ رسالة على كتب الرواىى
- ١٠٢ اجوبة على المعتزلة في صفات الله تعالى
- ١٠٣ رسالة في الأبعاد والجسام المتساوية
- ١٠٤ رسالة في اختلاف ارتفاع الكواكب
- ١٠٦ مقالة في أصول الهندسة السطحية
- ١٠٧ مقالة في البسيطة الافقية
- ١٠٨ رسالة في خواص القطع المكافى
- ١٠٩ مقالة خواص القطع الزائد
- ١١٠ مقالة في الفجر والشفق
- ١١١ مقالة في تحولات المنظرية
- ١٢ مقالة في الجره (کهکشان)
- ١٣ رسالة في الميزان
- ١٤ رسالة في المكان
- ١٥ مقالة في خواص الدائرة
- ١٦ مقالة في تعیین ارتفاع القطب
- ١٧ رسالة في القطع الناقص

* * *

شو اوزون جدول ، ابن هیشمک مؤلفانندن آنجق بر قسمی جامد در . مشارالیک بوجدوله موجود اولان کتابلرک بر قاج مثلی نسبتده دها بر طاقم مؤلفاتی بولندینی ترجمه حالی یازان مورخینک بیانانندن آکلاشیلیور .

في الحقيقة ابن هیثم؛ بوكتابلردن باشنه؛ متكلمين، معتله ومنطقيونه جواباً بر چوق رسائل یازمش اولدینی کبی کندیسنه ایراد ایدلین اسئله نک حانی میین ده بعضی آثار بر افسدر . یوقاریکی جدول تدقیق اولنورسیه ابن هیشمک طبایشه بالنسبه پک آز اوغراشمش اولدینی آکلاشیلیور . ابن هیثم اک چوق ریاضیات و فلسفه ایله مشغول اولمشدر . حکمت طبیعیه ده کی وقوف و اقداری ایسه بر لسان تجیل و ستایشه یاد ایدلیکه سزادر .

غرب مؤلفردن موسیو قازیی (Casiri) و موسیو سه دیللو (Séillot) ابن هیشمک آثارینه دائز خیلی تدقیقاته بولنسلر در . مشارالیک (شرح اصول اقلیدس) عنوانی کتابندن بر نسخه بودلهین (Bodléienne) ولاید (Leyde) کتبخانه لرنده موجود و محفوظدر . لاید کتبخانه سنه ؛ بوندن باشنه ؛ ابن هیشمک بر قاج کتابی داهما وارد .

آوروپاده اک زیاده بادی اشتهری اولان اثری مبحث ضیا حقنده کی (كتاب المناظر) عنوانی تأییف کزینیدر . بوکاب و قیله لاتینجه بیه (الخازن) نامی آلتنده ترجمه ایدلش اولدینه بیلمند اولان ارباب فنی آره سنه بواسمه اشتهر ایلشدر . حتی بعض مؤلفر (الخازن) ایله (ابن هیثم) ک آیری آیری کیمسه ر اولدینه ذاهب اولمشلر در . موسیوزوردن (Jourdain) ، كتاب المناظر لاتینجه بیه ایلک دفعه زهار دوقره مون (Gérard de Crémon) طرفدن ترجمه ایدلش اولدینی ادعا ایمکده در . زهار دوقره مون ، ابن هیشمک فخر و شفق حقنده کی رساله سنه ده (Le Crépuscule) نامی آلتنده لاتینجه بیه نقل و ترجمه ایلشدر . مشاهیر مؤلفینندن روزه رباون

مھرده ماهیه او لهرق (المنار) استمندە بوجله اسلامیه انتشار
ایدییور . بن بوجله یه آبونه او لمشدم ؟ زیرا حقائق اسلامیه یه
عائده پلک مھم لشريانده بوانيوردی . حق برسخه مندە مھم برو مقاليه یه
تصادف ايتدم . هاني يا بعض كيمسلر كوريورز : يولارده
صوقاقلرده كزرلرده بعض كره كندى قفاسى كسيور، كىدكىن صو كرده
حالا نوليوپ وجوددن آيريلان او قفا، كندى كندىنه سوزسويلر ،
صو كره قفائي تكرار وجودينه اعاده ايدرك ينه اسكىسى كى كوستر ؟
بعضاً اغزىنىڭ ايچنە ، كوكسنه ، قارنسە كوزمنىڭ او كندە خنزىر
ساپلادىنى حالدە برداملىقان بىلە چىقماز دىكلى ؟ صو كره بىر طاقىم جىنجى
خواجەلر بعض خىستەلر كشفايان او لمەسى ايچۈن آفسون يايپارلر ،
كندى زىعملر نجه شىطانلىرى ، جنلىرى ، روحانىونە يەمین ويردىلر ؟ صارعە
أىي ايمىك ، قادىنى اركىدىن آيرىمۇق ، ياخود اركى قادىنى مېل ايتدىرىمۇڭ
ايچۈن بىر طاقىم شىملر او قورلى ، نسخەلر ، وفقىل ، طلسىملر يايپارلر .
ايشتە المنار مجلەسى بونلىك ھېسىنى سىحر نو عندىن حرام شىلرا ولدىيغى ذكر
ايدهرىك بوبابدە فقيه ابن حجر الهىتىمى دىن شويلىه برفتواده نقل ايدييوردى:
«روحانىيات ايلە ، خدمە ملوك جان ايلە اشتغال ايمىك ؟ صحىح اولان قولە
كورە سىخرىدر . (حاكم عييدى) - لعنة الله عليه - يى يولدەن صاپيتەرق
الوهيت ادعا ايتدىرىنى دە روحانىيات ايلە ، او قومق ، يازمق ، آفسون
يامق ايلە اشتغال ايمىق او لمىشدر . »

ایشته کوریور سک یا ! بزم عوامک کرامت ظن ایتدکلری برچوق
شیلر وارد رکه او نلرک هپسی سحر در . مطالعه ایتمش او لدشم (المنار)
محله اسلامیه سی بو با بدھ پک زیاده معلومات ویریور دی . ایسترمکه
او نسخه بی بهمه حال بولوب بومسائلک حقیقته مطلع او له سک !
عقلک : — برادر ؟ سن نه سویلیور سک ! (المنار) دیدیکل جریده
مضمر برجردیده در ؛ او داعم علمایی ذم ایدیور ، او نلره هیچ اهمیت ویر-
میور ؛ کذلک او لیایی ده انکار ایدیور داش . بناءً علیه بن او کبی مضمر
شیلری کوره ک ایسته دم ؛ الله ه حمد و شکر او لسوون که شمشنی یه قدر
بر دفعه او لسوون او جریده بی نه الله آلمدم ، نه ده کوردم .

محقق : — سبحان الله ! عن زم ؟ سن کو رمه دیکلئ پرشیئٹک فناالغنه
اصل حکم ایدیه ورسک ؟ حال بوکه سن علمای (دین) دن بولنیورسک .
سن بیلمپیور میسک که جناب حق ، انسانلری غیبت ایدن ، او نلوك
آره سندھ نما مجیلوق ، قوغچو لاق ایله کز ن فسقة فیجرەنک سویلدکاری
شیئی تحقیق ایمکسزین اینانمۇ جائز او لمدیغنى ، بوکى خبرلرده
توقف لازم کلدىکىنى قرآنده خبر ویریسورد : « ان جائكم فاسق
بناً فتبينوا ... » بن ظن ایدرم که (المنار) جريدهسى کې علمانىڭ
قدرىنى اعلا ایدە جىڭ بى جريدهدا بولماز ؟ چونكە بوجريده امتىڭ
زمام ادارەسى علمانىڭ الله براقيور ؛ امتىڭ امر اصلاحىنى ، تعلميم
و تربىيەنى اصلاح ایدرك اسلامىتى مجد سابقە ارجاع ایمکى او نلره
حواله ایدیپور .. او نك ذم ایتدىكى علماء ، كىندىلر يىنلە بواصلاحاتە اهل
او لمدقلىنى سویله يىنلەدر .

کی ریاضیوں قدمہ دن (اپلیدس) و (آپولونیوس) کی مشاہیر ک اصول ریاضی تعمیق ، خطا لالریاضی ہیدا نہ چیقارہ مک کی برداہ خارقہ نہادہ کو ستر مشددر . مشاہارا الیہ اصول ہندسیہ و عددیہ یی آئرمش اولدینی اقسام والنواعی قیاسات منطبقہ ، تعلیمیہ و حسیہ ایلہ انسانہ موفق اول مشددر .

مسائل حسابیه و هندسیه نک حل و استخراجی ایچون جبر و حساب
قواعدهایه بر طبقه یکی اصولاً ایجاد ایدن یعنی ابن هیثم در .
متفکرین اسلامیه دن ابن هیثم کی اعظم کی علوم ریاضیه نک تأسیس
و ترقیت خصوصیه اند ایش ایجاد قدری خدمات ، کوستردکلری
موقیمات تاریخ فوونک ال پارلاق صحابه شریف بخش اول مقدمه در .
فی الحقيقة هند اصول حسابیه ایله ارقام هندیه بی آور و پالیلوه طاندیران
علماء اسلامیه در . (ابو جعفر محمد بن موسی الخوارزمی) ارقام هندیه بی
علم اسلامیه ایلک دفعه طاندیر مقاله ممتاز در . مشارا الیک (کتاب الجبر
والمقابلة) عنوانی اثری ده علم جبرده کی و قوف حیر تهائیک پایدار بر
شاهدیدر . خوارزمی دن صوکره علوم ریاضیه ده اشتهر ایدن افضل
آرشنده ابو کامل شجاع بن اسلم ، ابوالوفاء بوزجانی ، ابوحنیفه
الدینوری ، ابوالعباس سرخسی کی اعظم ، بلند بر ناصیه عرفان عرض
ایدری . موسی برادر ایله اندلسی مسلمه نک دهاری ده سکوت ایله
کیمیش دیر به میه جک قدر پارلاقدار . فقط ریاضیون اسلامیه نک سرنامه
مباهات و افتخاری ابن هیثم حضرتلویدر .

م . شمس الدین

فقہ و فتاویٰ

خاور می:

و محقق ایله مقلد آرہ سننده

شنجی مخاوردن ہابعد

فقهایه کانجعه او نلری ده. خنالی دن دکلبه لم : حجه الاسلام امام خنالی
حضرتلىرى احباب العلومك (كتاب العلم) بمحشىده دیوركە : فقهانىك
يىكىدىيكلرىلە آئىشمالرىنىك ، مجادله ايتمەلرینك سېي ؛ امىرايه خلفايە
قىرىيەتپىيدا ايدىرك پايه قايمق ، منصب قضايە هجوم ايتمىكدر. آنکايچون
دقت ايندىلرسە مخباربانىڭ الشىفتلىسى حنفيه ايلە شافعىه آرىسىنده او لداینى
كۈرىپلور . چون نىكەرتىبە ، منصب بوايىكىسىنىڭ آرىسىنده محصور ايدى .

بونگله برا بر فقهائیک هپسنه قارشی حقیقی سکوت ایله چیزندیدیلر
دیه حکم ایتمک ده طوغر و او لاما ز ؛ چونکه هر عصر ده شبهه سز حقی
اعلا، باطنی محوا یه ک ایچون چالیشان نلوده اکسیک دکلدي. لکن نه چاره که
امتک او زریسه چو کن جهالت ؛ اکنندیلرینه باطنی تسویل و تزیین
ایدیور، او نلوده حق دن تعامی ایدرک او نی کوردیه و رلردی.
با قیسکنزا سزه برشی حکایه ایده یم ؛ معلومدر که چوق زمان نلودن بزی